

Sobre la presència de *Valeria oleagina* ([Denis & Schiffermüller], 1775) a la península Ibèrica (Lepidoptera: Noctuidae, Amphipyrrinae, Psaphidini)

Details of the presence of *Valeria oleagina* ([Denis & Schiffermüller], 1775) in the Iberian Peninsula (Lepidoptera: Noctuidae, Amphipyrrinae, Psaphidini)

Arcadi Cervelló, Ramon Macià & Josep Ylla

Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Laboratori de Natura. Col·lecció d'artròpodes. Passeig Picasso, s/n.; E-08003 Barcelona

Key words: *Valeria oleagina*, Noctuidea, Amphipyrrinae, Psaphidini, Lepidoptera, Iberian Peninsula.

Durant el procés d'ordenació i catalogació dels Noctuidae dipositats en el Museu de Ciències Naturals de Barcelona s'ha detectat un exemplar de *Valeria oleagina* capturat pel Sr. Josep M. Farriols a les Planes de Vallvidrera (Barcelona) l'abril del 1925.

Aquesta espècie, descrita per [Denis & Schiffermüller] (1775) com a *Bombyx oleagina*, no figura ni en la primera ni en la segona edicions del catàleg dels lepidòpters ibèrics (Vives Moreno 1994, 2014), però sí que figurava en el catàleg sistemàtic dels lepidòpters ibèrics de Gómez Bustillo & Arroyo Varela (1981). De manera semblant, també estava inclosa a Calle (1983) i en la llista dels noctuids iberobalears de Yela & Sarto i Monteys (1990), però ja no apareixia en les llistes de Yela (1992, 1998), ja que, segons indica l'autor, tot el material ibèric classificat com a *V. oleagina* que havia pogut revisar estava mal determinat o bé sense etiqueta. Les citacions ibèriques descartades procedien de Granada (Alfacar), Castella i Aragó (concretament, de Zuera, muntanyes de Castejón i serra d'Alcubierre), Redondo (1978, 1986). Redondo (com. pers.) ha confirmat la seva identificació errònia indicant que va ser una confusió amb *V. jaspidea* (Villers, 1789). En conseqüència, tampoc consta a Redondo *et al.* (2010, 2015).

Pel que fa a Catalunya, Bellavista (2000) també va arribar a la conclusió que cap de les dades conegudes era prou fiable i, per tant, calia excloure *V. oleagina* del cens català. Dues de les citacions que va descartar procedien del Maresme (Sant Cebrià de Vallalta) (Romañá & Pérez De-Gregorio 1978) i del Vallès Oriental (Parets del Vallès) (Flores 1974, 1980), indrets no gaire allunyats de la localitat que es dona a conèixer en aquesta nota.

Morfològicament, *V. oleagina* és força semblant a la seva congenèrica *V. jaspidea*, de la qual es distingeix fàcilment per presentar les antenes bipectinades en els dos sexes, mentre que són filiformes en *V. jaspidea*, i per la conspícua taca orbicular blanca a

Fig. 1 Exemplar de *Valeria oleagina* ([Denis & Schiffermüller], 1775) trobat al MCNB.

l'ala anterior (Fig. 1). L'exemplar que es dona a conèixer és un element més a tenir en compte en la controvertida discussió sobre la pertinença de *V. oleagina* a la fauna ibèrica i, en particular, a la de Catalunya.

És una espècie monovoltina, en vol des de febrer-mars fins a abril-maig. Les larves s'alimenten de *Prunus* i *Crataegus*. Habita indrets secs i càlids, amb vegetació xerofítica i mesoxerofítica.

Segons Ronkay *et al.* (2001, 2011), *V. oleagina* és una espècie de distribució pontomediterrània, ben estesa pel centre i sud d'Europa, i que arriba fins a l'Àsia Menor. Les citacions més properes a Catalunya són les situades a l'extrem sud-oriental francès (regió de la Provença-Alps-Costa Blava).

Material estudiat: Vallvidrera, les Planes (Barcelona), 1♂, IV-1925 (J.M. Farriols leg.; MCNB).

Cal agrair a Berta Caballero-López i Glòria Masó, conservadores d'Artròpodes del MCNB, les facilitats rebudes en tot moment en l'estudi i la catalogació de la col·lecció de lepidòpters dipositats en aquest centre.

Referències bibliogràfiques

- Bellavista, J. 2000. Llista sistemàtica dels noctuids de Catalunya (Lepidoptera: Noctuidae). *Treb. Soc. Cat. Lep.*, 15: 71-120.
- Calle, J.A. 1983. *Noctuidos españoles*. 430 pp., 56 pl. Boletín del Servicio de Defensa contra Plagas e Inspección Fitopatológica. Fuera de Serie, 1(1982). Dirección General de la Producción Agraria, Madrid.
- [Denis, M. & Schiffermüller, I.] 1775. *Ankündigung eines systematischen Werkes von den Schmetterlingen der Wienergegend*. 323 pp. Viena.
- Flores, H. 1974. Macro-heteróceros del Vallès Oriental. *SHILAP Revta lepid.*, 2(7): 208-220.
- Flores, H. 1980. Contribución al conocimiento de los heteróceros de Cataluña. II. *Treb. Soc. Cat. Lep.*, 3: 9-14.
- Redondo, V. M. 1978. V aportación para un catálogo de lepidópteros de Zaragoza. *SHILAP Revta lepid.*, 6(21): 69-71.
- Redondo, V. M. 1986. Introducción al conocimiento de los macrolepidópteros del Valle Medio del Ebro en Aragón (3.ª parte). *SHILAP Revta lepid.*, 14(55): 29-52.
- Redondo, V., Gastón, J. & Vicente, J.C. 2010. *Las mariposas de España Peninsular. Un manual ilustrado de las especies diurnas y nocturnas*. 405 pp. Prames Ediciones, Saragossa.
- Redondo, V., Gastón, J. & Vicente, J.C. 2015. *Mariposas de España peninsular. Manual ilustrado de las especies diurnas y nocturnas*. 463 pp. Prames Ediciones, Saragossa.
- Romañá, I. & Pérez De-Gregorio, J.J. 1978. Estudios sobre los noctuidos de Cataluña (IV). Notas sobre los Noctuidae del Montnegre y otras zonas del Maresme. *SHILAP Revta lepid.*, 6 (23): 219-225.
- Ronkay, L., Yela, J.L. & Hreblay, M. 2001. Hadeninae II. In: *Noctuidae Europaeae* (Fibiger, M. & Honey, M.R., eds), 5: 1-452. Entomological Press, Sorø.
- Ronkay, G., Ronkay, L. & Gyulai, P. 2011. *The Witt Catalogue. A Taxonomic Atlas of the Eurasian and North African Noctuidae. Cucullinae II and Psaphidinae*. 5: 80.
- Gómez Bustillo, M.R. & Arroyo Varela, M. 1981. Catálogo sistemático de los lepidópteros ibéricos (I). Macrolepidoptera. 499 pp. Instituto Nacional de Investigaciones Agrarias. Ministerio de Agricultura y Pesca, Madrid.
- Vives Moreno, A. 1994. *Catálogo sistemático y sinónimo de los lepidópteros de la Península Ibérica y Baleares (Insecta: Lepidoptera). (Segunda parte)*. x + 775 pp. Publicaciones del Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Dirección General de Sanidad de la Producción Agraria, Madrid.
- Vives Moreno, A. 2014. *Catálogo sistemático y sinónimo de los Lepidoptera de la Península Ibérica, de Ceuta, de Melilla y de las islas Azores, Baleares, Canarias, Madeira y Salvajes (Insecta: Lepidoptera)*. Supplement a *SHILAP Revta lepid.* 1.184 pp. Sociedad Hispano-Luso-Americana de Lepidopterología, Madrid.
- Yela, J.L. 1992. *Los noctuidos (Lepidoptera) de la Alcarria (España Central) y su relación con las principales formaciones vegetales de porte arbóreo*. 569 pp. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Dirección General de la Producción Agraria. Subdirección General de Sanidad Vegetal, Madrid.
- Yela, J.L., 1998. Noctuidos del área iberobaleár: adiciones y correcciones a la lista sistemática, con consideraciones micro y macroevolutivas y una propuesta filogenética global (Insecta: Lepidoptera: Noctuidae). *Zapateri Revta aragon. Ent.*, 7(1997): 91-190.

Yela, J.L. & Sarto i Monteys, V. 1990. Lista sistemática de los Noctuidos del área iberobaleár: revisió crítica y puesta al día (Insecta: Lepidoptera: Noctuidae). *SHILAP Revta lepid.*, 18(69): 13-71.

Data de recepció: 15 d'agost de 2017

Data d'acceptació: 9 d'octubre de 2017